

Ἡ ἑλληνικὴ θεατρικὴ παραγωγὴ ἀσφαλῶς δὲ βρίσκεται σὲ ἄνθησιν· ὅμως σ' ἓνα εἶδος, στὸ εἶδος τοῦ ἐλαφροῦ σκηنيκοῦ παιγνιδιοῦ, σημειώνει συχνὰ ἀξιόλογες ἐπιτεύξεις, τέτοιες ποὺ στὸ εἶδος τοῦτο ὀρισμένοι "Ἕλληνες συγγραφεῖς μποροῦν πιά, χωρὶς νὰ μειονεκτήσουν, νὰ ὑποστοῦν τὴ σύγκριση μὲ τοὺς Γάλλους συναδέλφους τους ποὺ θεωροῦνται καὶ εἶναι μαέστροι. Οἱ κ.κ. Γιαννακόπουλος καὶ Σακελλάριος, ἄσχετα ἂν τὴν τελευταῖαν ἡ δεξιότητά του ἀπόκτησαν τοὺς παρασέρ- νει νὰ ἐργάζονται πάρα πολὺ βιαστικά, μᾶς ἔχουν δώσει ἐξαί- ρετα κομψοτεχνήματα, καὶ φέτος ὁ κ. Ροῦσσος μᾶς χάρισε μιὰ πολὺ εὐχάριστη κωμωδιούλα, καὶ τώρα κι ὁ κ. Ψαθᾶς μᾶς προσφέρει ἓνα πολὺ διασκεδαστικό, εὐθυμο καὶ ἔξυπνο ἐργάκι.

Πῶς ἐξηγεῖται ἡ πρόοδος νὰ ἔχει μονομέρεια; Πρέπει νὰ ὑποθέσουμε ὅτι τὴν παρακινεῖ ἡ ζήτησις, ἡ προτίμησις τῶν θιάσων γιὰ τὰ ἐλαφρὰ ἐργάκια; Ἡ προτιμῶν οἱ θιάσοι τὰ θεατρικὰ παιγνίδια ἐπειδὴ εἶναι ὅ,τι ἀρτιότερο παρουσιάζει τὴ παραγωγὴ; Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ δώσει μὲ ἀσφάλεια ἀπάντη- σιν στὸ ἐρώτημα ἂν γεννήθηκε πρῶτα τὸ αὐτὸ ἢ πρὶν ἡ κότα, ἀλλ' ἂν συμβαίνει τὸ πρῶτο (καὶ ἔτσι μᾶλλον θὰ εἶναι, γιατί εἶναι δύσκολο νὰ παραδεχθῶμε ὅτι τυχαῖα ἀναπτύχθηκε πρω- ταρχικά ἡ δεξιότητά), ἂν ἡ πιθανότης νὰ δοῦν τὸ ἔργο τους παιγμένο ἔχει μιὰ τέτοια εὐεργετικὴ ἐπίδραση ἀπάνω στοὺς συγγραφεῖς, τότε προβάλλει ἐπιταχτικὴ ἡ ἀνάγκη νὰ βρεθεῖ

ὁ τρόπος νὰ ἰδρυθεῖ ἓνα θέατρο ὅπου θὰ ἀνεβάζονται ὅλα τὰ ἔργα μέσα στὰ ὅποια φωσφορίζει ἓνας σπινθήρας. Ξέρω ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι εὐκόλο, γιατί εἶναι περίπου ἀδύνατο νὰ λειτουργήσει, ἔστω κι ἐπιχορηγημένο, ἓνα θέατρο χωρίς τὴν ὑποστήριξη τοῦ κοινοῦ, καὶ ἡ ὑποστήριξη αὐτὴ πείσθηκα στὸ Παρίσι (ὅπου τὰ θέατρα ποὺ λέγονται πρωτοποριακὰ ἢ πειραματικὰ εἶναι πάντα ἄδεια) ὅτι εἶναι περισσότερο παρὰ προβληματική, ἀλλ' ὅπωςδὴποτε τὸ πολὺ σοβαρὸ τοῦτο πρόβλημα ἀξίζει νὰ ἀπασχολήσει τὴ σκέψη μας.

Δὲν πρόκειται ὅμως τώρα νὰ τὸ λύσουμε.

Ἄς ἐπανεέλθουμε στὸ ἐργάσι τοῦ κ. Ψαθᾶ. Εἶχε τὴ δυνατότητα νὰ ἀναπτυχθεῖ σὲ μιὰ πειστικότερη σάτιρα τῶν πολιτικῶν ἡθῶν, τῆς ρουσφετολογίας, ἢ ἀκριβέστερα τῶν ὑποσχέσεων ποὺ δίνουν οἱ πολιτευόμενοι, γνωρίζοντας ὅτι δὲ θὰ τις τηρήσουν, γιὰ νὰ θηρέψουν ψήφους. Ὁ πολιτευόμενος ἀναζητεῖ καὶ βρίσκει γιὰ γραμματέα του τὸν ἄσο τῶν ψευτῶν, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐξασφαλίζει πολλὰς ἐπιτυχίας, ἕως ὅτου τὸ πικράνει. Ὁ κ. Ψαθᾶς δὲ θέλησε νὰ ἐκμεταλλευθεῖ ἔτσι τὸ θέμα του ὥστε ν' ἀναδίνεται ἀπὸ τὴν κωμωδία καὶ πικρία, μαζὶ μὲ τὴ διασκεδαστικότητα, καὶ ἴσως κι ἀγανάκτηση. Προτίμησε νὰ περιορισθεῖ, ὅπως τὸ δηλώνει ὁ ἴδιος στὸ εἰσαγωγικὸ σημείωμα στὸ πρόγραμμα, νὰ γράψι «μιὰ κωμωδία εὐχάριστη, κεφάτη, μὲ τύπους ἐλληνικούς».

Δὲν εἶναι ποτὲ σωστὸ νὰ ζητοῦμε ἀπὸ ἓνα συγγραφέα κάτι ἄλλο ἀπὸ κεῖνο ποὺ θέλησε νὰ δώσει. Ὁ κ. Ψαθᾶς πραγματοποίησε τίς προθέσεις του. Ἡ κωμωδία του ἔχει ζωηρότητα κίνηση, ἓνα διάλογο ἀστεῖο, ἔξυπνο, ἀστραφτερό, ποὺ βγάζει πολὺ γέλιο, καὶ οἱ τύποι της, ἔστω κι ἂν δὲ φθάνουν νὰ γίνουν χαραχτῆρες, παρουσιάζονται ἀνάγλυφοι. Τὸ κοινὸ περνᾷ στὸ θέατρο δυὸ πολὺ τερπνὲς ὥρες. Τὸ «Ζητεῖται ψεύτης» ἔχει μόνο στὴν τελευταία πράξη μιὰ κάποια συνθετικὴ ἀδυναμία. Ἡ γυναίκα τοῦ πολιτευόμενου ἀντιπαθεῖ τὸν ψεῦτη γραμματέα· γιὰ νὰ χάσει τὴ θέση του, μηχανεύεται νὰ τὸν κάνει μὲ

ψέματα να την έρωτευθεῖ· ὁ ψεύτης βρίσκει τὸ μάστορή του· τὸ νομίζουμε τουλάχιστον, ἀλλὰ τὴν τελευταία στιγμή συνέρχεται, καὶ στὸ φινάλε ἐκεῖνος θὰ κοροϊδέψει.

Τὸ ἐπεισόδιο τῆς μονομαχίας τούτης, ὅσο κι ἂν εἶναι αὐτὸ καθεαυτὸ σπινθηριστὸ κι ἐπιδέξια πλεγμένο, ἐπειδὴ παρουσιάζεται κάπως ἀνεξάρτητο κι αὐτοτελές καὶ διακόπτει τὴν ὁμαλὴ συνέχεια, φαίνεται συρραμμένο κι ἐμβόλιμο.

Τὸ μικρὸ ὅμως αὐτὸ ἐλάττωμα εὐκολὰ ἐξουδετερώνεται ἀπὸ τὴ χάρη καὶ τὴ σπιρτάδα τοῦ συνόλου.

Τὸ «Ζητεῖται ψεύτης» εἶχε τὴν τύχη νὰ ἐρμηνευθεῖ ἐξαίρετα ἀπὸ τὸν κ. Ντ. Ἡλιόπουλο, ποὺ ἀναδείχθηκε καὶ πάλι ἕνας ἔξοχος φανταζιστ κωμικός, ὁ ὁποῖος ὁλοένα δοκιμάζει, ἔστω κι ἂν δὲν τὸ ἐπιτυχάνει πάντα, νὰ ἀνανεώνει τὰ ἐκφραστικά του μέσα, ἀπὸ τὸν κ. Π. Ζερβό, ἀπὸ τὴν Κα Α. Συνοδινού, κι ἀπ' ὅλους τοὺς ἡθοποιούς τοῦ θιάσου. Ἰδιαίτερος λόγος πρέπει νὰ γίνει γιὰ τὴν Κα Μ. Νέζερ· ἀνέλαβε ἕνα μικρὸ ρόλο στὸν ὁποῖο ἔδωσε τὸ βάρος καὶ τὴ σημασία ἑνὸς πρώτου ρόλου· τοῦτο τὸ ἐπιτυχάνουν μόνον οἱ ἄριστοι ἡθοποιοί. Γι' αὐτὸ καὶ δὲ διστάζουν νὰ ἀναλάβουν ἕναν ἐπεισοδιακὸ ρόλο, ποὺ κατηγορηματικὰ τὸν ἀρνιοῦνται οἱ σκάρτοι ἢ καὶ οἱ μέτριοι. Τοὺς μικροὺς ρόλους τοὺς φοβοῦνται μόνον ὅσοι δὲν αἰσθάνονται τὴν ἱκανότητα νὰ τοὺς ἀνασύρουν ἀπὸ τὴ σκιά.